

**Junák – svaz skautů a skautek ČR
Rozhodčí a smírčí rada Junáka**

NÁLEZ

ze dne 21. října 2002
RSRJ 7/2002

ve věci

**přechodu pravomocí a odpovědností svěřených řády Junáka Ústřední radě Junáka
(výklad čl. 147 Stanov Junáka)**

účastníci:

náčelní dívčího kmene Ing. Hana Vogeltanzová

náčelník chlapeckého kmene Zdeněk Prančl

starosta Junáka Ing. František Šmajcl, zastoupený Bořkem Slunéčkem

Rozhodčí a smírčí rada Junáka rozhodla dne 21. října 2002 předsedou Mgr. Petrem Mikešem, místopředsedou Jiřím Lukšíčkem a členy Pavlem Döllingerem, RNDr. Tomášem Řehákem a Bc. Janem Stejskalem takto:

Pravomocemi a odpovědnostmi, které jsou řády Junáka svěřeny Ústřední radě Junáka, je třeba rozumět pouze takové pravomoci a odpovědnosti, které mohla Ústřední rada Junáka vykonávat ke dni svého zániku. Náčelnictvo Junáka si nemůže vyhradit svým usnesením do své kompetence pravomoci a odpovědnosti svěřené řádem Junáka některému ze zpravodajů. Tím není nijak dotčena pravomoc NJ tento řád změnit.

Odůvodnění:

Na jednání Náčelnictva Junáka (dále jen NJ) ve dnech 13.-15. září 2002 došlo k návrhu, aby si pravomoci a odpovědnosti, které řády Junáka svěřují některým zpravodajům bývalé Ústřední rady Junáka (dále jen ÚRJ), vyhradilo NJ do své kompetence. Návrh byl stažen, ale NJ vyjádřilo vůli, aby Rozhodčí a smírčí rada Junáka (dále jen RSRJ) závazně vyložila tento článek Stanov Junáka. RSRJ shledala, že tato otázka by mohla být vznesena opakovaně, mohla by vést ke zbytečným rozkolům, a proto se rozhodla tento článek závazně vyložit. Řízení bylo zahájeno dne 2. října 2002, usnesením RSRJ č.j. 7/2002 – 1.

Účastníky řízení jsou podle čl. 4.3.2 Řádu RSRJ náčelní dívčího kmene, náčelník chlapeckého kmene a starosta Junáka.

K písemným vyjádřením

Starosta Junáka ve svém vyjádření uvádí, že VRJ vnímá tento článek jako svou přechodnou povinnost zabezpečit v období konstituování nového organizačního uspořádání úplný chod Junáka. Domnívá se zároveň, že způsob a rytmus přebírání zodpovědnosti bývalé ÚRJ jako celku ze strany NJ je plně v režii NJ a je dán dikcí čl. 147.

Náčelník ChK RSRJ sdělil, že se nechce k uvedenému článku vyjadřovat.
Náčelní DK se ve stanovené lhůtě nevyjádřila.

K obsahu ústního jednání

Br. Slunéčko se odvolal na vyjádření starosty. Upozornil na to, že Stanovy hovoří o zpravodajích pouze v souvislosti a Výkonnou radou Junáka (VRJ). ÚRJ svěřovala zpravodajům pravomoci, na které již jako celek nestačila. Domnívá se, že NJ nemůže vyložit jakýkoliv řád tak, aby to popřelo jeho znění.

Ostatní účastníci byli řádně omluveni.

Výpověď svědka – JUDr. Jiří Navrátil, bývalý starosta Junáka

Ke zpravodajům ÚRJ uvádí, že byly dva druhy. Někteří z nich byli členy ÚRJ, někteří nikoliv. Naopak existovali i členové ÚRJ, kteří nebyli pověřeni výkonem zpravodajských funkcí. ÚRJ mohla ukládat zpravodajům úkoly a oni si od ní nechávali některé postupy schválit. Nevzpomíná si, že by ÚRJ někdy převzala pravomoc svěřenou zpravodaji řádem, ale nevylučuje, že to po právní stránce možné bylo. Odvozuje to od postavení ÚRJ jako vrcholného orgánu mezi sněmy. Určitě však bylo možné uložit zpravodaji něco vykonat v rámci platného řádu. K přesunu pravomocí na zpravodaje docházelo zpravidla kvůli tomu, že je kolektivní orgán nemohl vykonávat. Řád měl větší sílu nežli běžné usnesení. Nevzpomíná si, že by se někdy do řádu zasáhlo běžným usnesením. Řády se schvalovaly odlišnou - dvoukolovou procedurou. Neví, kde to bylo zakotveno, ale dělalo se to. V případě, že ÚRJ byla nespokojena s prací zpravodaje, mohla ho interpelovat a popřípadě i odvolat.

K závěrečné řeči

Br. Slunéčko zdůraznil, že VRJ respektuje pravomoci NJ a nechce se stavět proti jeho vůli. Zároveň je však třeba, aby NJ postupovalo v rámci platných předpisů. NJ má možnost změnit řád, ale mělo by se tak dít v zájmu hnutí jako celku, bez ohledu na to, který orgán bude pravomoc vykonávat. Přejít na zpravodaje není ve stanovách bezprostředně upraven, ale je třeba jej dovést nepřímo, podle jiných ustanovení stanov.

K právním závěrům RSRJ

Čl. 147 Stanov Junáka – svazu skautů a skautek ČR (dále jen Junák) schválených X. Valným sněmem Junáka ve Vsetíně dne 21. října 2001 (dále jen **Stanovy**) je pouze přechodným ustanovením řešícím rozdělení pravomocí a odpovědností svěřených zaniklé ÚRJ, které nebyly vyřešeny Stanovami jinak. Pravomoci a odpovědnosti, které Stanovy Junáka schválené VII. mimořádným sněmem Junáka v Olomouci dne 26. listopadu 1994 (dále jen **předchozí stanovy**) svěřovaly ÚRJ, většinou přešly Stanovami na NJ nebo VRJ. To souvisí s novou koncepcí Stanov, která předpokládá, obdobně jako ve státě, princip dělby moci mezi jednotlivými ústředními orgány Junáka. Nejvýrazněji je tato změna patrná právě na NJ a VRJ. Zásadní a strategická rozhodnutí přísluší dle Stanov především NJ (viz zejména čl. 98 a 99 Stanov), VRJ je oproti tomu vrcholným výkonným orgánem Junáka, který řídí činnost organizace (čl. 105 Stanov). Řády Junáka schválené před účinností Stanov však počítaly s existencí pouze jediného vrcholného koncepčního i výkonného orgánu – ÚRJ. Čl. 147 proto stanoví pro tyto řády, že za ÚRJ je v nich nadále považována VRJ, nevyhradí-li si je usnesením NJ do své kompetence. Mluví se však o ÚRJ, aniž by se zároveň hovořilo o jejich zpravodajích. Čl. 148 Stanov hovoří pouze o pravomocích a odpovědnostech svěřených zpravodajům, jejichž funkce není ustanovena nebo obsazena. Tuto otázku tedy Stanovy výslovně neřeší.

Je proto nezbytné zodpovědět si, jaké bylo postavení zpravodajů v ústředních orgánech. Pokud by zpravodajové byli jako členové ÚRJ integrální součástí ÚRJ a mohli by vykonávat

své pravomoci pouze na základě delegace pravomocí od ÚRJ, muselo by se dojít k závěru, že přechod pravomocí na NJ možný je. Může-li si NJ vyhradit pravomoci a odpovědnosti, které musela ÚRJ vykonávat jako celek, tím spíše by mu mělo být umožněno vyhradit si pravomoci jednotlivého člena ÚRJ nebo pravomoci pouze od ÚRJ odvozené jejích delegací (argumentum a maiori ad minus). Dále je nezbytné zabývat se systematikou předpisů dle předchozích stanov. Zejména zda se ÚRJ mohla odchýlit usnesením od řádu a pravomoc svěřenou řádem jinému orgánu by mohla přenést takto na sebe. I v tomto případě by bylo třeba dát za pravdu možnosti přechodu kompetencí. Jestliže by totiž ÚRJ mohla změnit svým běžným usnesením řád, nebo se v individuálním případě od něj odchýlit, mohlo by totéž učinit nyní NJ, na které pravomoci ÚRJ podle čl. 147 Stanov přešly. Dále je vhodné se zamyslet nad tím, na koho přešly kompetence zpravodajů, byť v této otázce snad panuje obecná shoda. V neposlední řadě je třeba zamyslet se i nad vzájemným vztahem čl. 147 a 148 Stanov, především pak jejich rozdílnou dikcí.

Postavení zpravodajů

První otázku, kterou musela RSRJ zkoumat, bylo postavení zpravodajů v rámci ústředních orgánů. Předchozí stanovy termín „zpravodaj“ vůbec neznaly. ÚRJ mohla podle čl. 49 zřizovat odbory, svěřovat jim úkoly a kontrolovat jejich plnění. Funkci a postavení zpravodajů řešil až Organizační řád ÚRJ a Jednací řád ÚRJ. Organizační řád ÚRJ o zpravodajích stanovil:

*„2.2 ÚRJ má právo **jmenovat** a odvolat dospělé členy Junáka do určité stálé funkce, potřebné pro řízení Junáka. Tito činovníci - zpravodajové - **nejsou** v důsledku **jmenování** členy ÚRJ, ale mají právo účasti na jejich akcích s hlasem poradním. ... 4.3 Pro zajištění úkolů a z nich vyplývajících činností v jednotlivých oblastech ÚRJ jmenuje zpravodaje, odpovědné za jednu nebo i více oblastí. ... 4.4 Zpravodajové si mohou vytvořit pomocné pracovní týmy (odbory), za jejichž činnost nesou plnou odpovědnost. Odbory lze dále členit na sekce. ...“*

Z uvedených článků Organizačního řádu ÚRJ tedy vyplývá, že zpravodajové nemuseli být členy ÚRJ a mohla teoreticky nastat i situace, že by žádný člen ÚRJ nebyl zpravodajem a naopak. Mnoho dalších článků Organizačního řádu ÚRJ tuto koncepci důsledně dodržuje, když opakovaně používá obratu: „...Každý člen ÚRJ, resp. zpravodaj...“. Obdobná ustanovení obsahoval i Jednací řád ÚRJ.

Ve smyslu čl. 5.9 Jednacího řádu ÚRJ byla rozhodnutí ÚRJ závazná jak pro její členy, tak pro zpravodaje. ÚRJ, i její jednotliví členové, mohli kontrolovat činnost zpravodajů i pomocí interpelací podle čl. 5.11 Organizačního řádu ÚRJ.

Z uvedeného tedy vyplývá, že zpravodajové mohli, ale nemuseli být členy ÚRJ. Jednalo se tedy de facto o zvláštní ústřední orgány, které byly založeny až na základě vnitřních předpisů provádějících předchozí stanovy. Zpravodajové byli orgány ÚRJ, ale nelze je s ÚRJ ztotožňovat. Byli však samozřejmě podřízeni ÚRJ tím, že byli vázáni usneseními ÚRJ a ÚRJ je mohla z funkce kdykoliv odvolat. V tomto systému lze spatřovat předobraz současné dělby moci mezi NJ a VRJ, kdy však není přípustné, aby zpravodaj – člen VRJ, byl zároveň členem NJ. Obdobně však nelze zaměnit současné postavení zpravodaje VRJ a VRJ samé. Je třeba také poznamenat, že s výjimkou Valného sněmu, Ústřední revizní komise a Smírčí rady byly ÚRJ podřízeny všichni činovníci i orgány, včetně zpravodajů.

Systematika předpisů

Předchozí stanovy neřešily, na rozdíl od současných Stanov, podrobně hierarchii závazných předpisů a rozhodnutí pro činnost. Jistá systematika je naznačena v čl. 65 předchozích stanov. Z jiných ustanovení předchozích stanov lze dovodit, že v čl. 65 byly normy seřazeny od nejvyšších po nejnižší. Výše než řády jsou tak pouze právní předpisy, stanovy a usnesení sněmu. Řády jsou pak blíže specifikovány v čl. 48 předchozích stanov jako závazné předpisy

pro celé hnutí, všechny členy, výchovné a organizační jednotky. Oproti tomu „běžná“ usnesení ÚRJ zavazovala pouze všechny členy ÚRJ, zpravodaje a pověřené činovníky ÚRJ (čl. 5.9 Jednacího řádu ÚRJ). Byla také odlišná formální stránka přijímání řádu, včetně práva suspenzivního veta náčelníků vůči přijetí řádů. Řády se přijímaly formou usnesení ÚRJ, avšak přísnější procedurou. Především se jednalo o zmíněné právo veta náčelníků a návrhy řádů bylo nutno předkládat podle čl. 3.2 písm. a) Jednacího řádu ÚRJ alespoň tři týdny před jejich projednáváním (oproti 11 dnům u běžných usnesení). Díky tomu se vyvinula praxe dvou čtení, protože řád nebyl často předložen včas a na prvním zasedání ÚRJ se k němu mohla vést pouze diskuse a schválit se mohl až na dalším zasedání. Náčelníci k běžným usnesením právo veta uplatnit nemohli.

Z toho je třeba dovodit, že běžná usnesení ÚRJ nemohla být v rozporu se schválenými řády, protože jinak by mohla být cestou běžného usnesení odstraněna pravomoc náčelníků vetovat řád a byla by odstraněna zpřísněná pravidla přijímání řádu. To bylo výslovně stanoveno i v čl. 5.5 druhý odstavec Jednacího řádu ÚRJ, který stanovil, že usnesení, jehož obsah je v rozporu s platnými řády Junáka nebo normami vyšší právní síly (usnesení Valného sněmu Junáka, stanovy Junáka, platné právní předpisy), je neplatné. Byla-li tedy nějaká pravomoc nebo odpovědnost svěřena určitému orgánu řádem Junáka, nemohla ji ÚRJ běžným usnesením odebrat nebo vykonat sama.

Totožnost pravomocí a odpovědností zpravodajů ÚRJ a VRJ

Ani tato otázka není Stanovami výslovně řešena. Organizační řád ÚRJ znal pouze pojem „zpravodaje“ na rozdíl od „člena ÚRJ“. Později schválený Jednací řád však již někdy také používal termín zpravodaj ÚRJ. Termín „zpravodaj ÚRJ“ však nebyl termínem používaným obecně, ale jenom v některých řádech, zřejmě především k tomu, aby se odlišili zpravodajové ústřední od zpravodajů na nižších úrovních. I současné Stanovy hovoří pouze o „zpravodajích“, tentokrát však jako o členech VRJ. Lze tedy dovodit, že pravomoci a odpovědnosti svěřené „zpravodajům“ pověřeným ÚRJ, jsou totožně s pravomocemi a odpovědnostmi svěřenými „zpravodajům“ – členům VRJ. Tato skutečnost je ostatně obecně přijímána.

Vztah čl. 147 a čl. 148 Stanov

Čl. 148 Stanov stanoví, že pravomoci a odpovědnosti svěřené zpravodajům, jejichž funkce není ustanovena nebo obsazena, vykonává VRJ. VRJ jako celek si je však nemůže libovolně vyhradit do své působnosti. Možnost, aby si i tyto pravomoci vyhradilo NJ zde, na rozdíl od čl. 147, není obsažena. Bylo by nelogické, aby na skutečnosti, zda je funkce zpravodaje ustanovena (nebo dokonce pouze přechodně obsazena nebo neobsazena), záviselo to, jestli si NJ může vyhradit jeho pravomoci a odpovědnosti do své kompetence.

ÚRJ tedy nemohla vykonávat namísto zpravodaje pravomoci a odpovědnosti svěřené mu řádem Junáka. Předpisy dokonce ani neřešily, kdo by je měl vykonávat v případě neobsazení zpravodajské funkce. ÚRJ by tak zřejmě byla bývala nucena jmenovat nového příslušného zpravodaje nebo změnit řád, neboť sama je vykonávat nemohla. Čl. 147 Stanov umožňuje NJ, aby si vyhradilo do své kompetence usnesením pouze takové pravomoci a odpovědnosti, které mohla vykonávat ÚRJ ke dni svého zániku. Jestliže si nemohla ÚRJ vyhradit běžným usnesením pravomoci a odpovědnosti zpravodaje dle řádu, nemůže tak učinit ani NJ. Tento závěr je podepřen i vztahem čl. 147 a 148 Stanov. Při opačném výkladu by si mohlo NJ vyhradit pravomoci a odpovědnosti svěřené řády kterémukoliv orgánu, podřízenému tehdejší ÚRJ. Mohlo by tak jít například o náčelníky, hlavního kapitána vodních skautů, krajské a okresní rady Junáka, atd. Tento výklad však zjevně neodpovídá úmyslu Valného sněmu.

NJ je samozřejmě oprávněno změnit příslušný řád a rozhodnout, které pravomoci chce vykonávat. Při tom však musí být respektováno příslušných procesních ustanovení, jakož i hmotněprávních omezení, vyplývajících zejména z čl. 45 Stanov.

Pro přijetí tohoto nálezu hlasovalo 5 pro 0 proti a 0 se zdrželo. Podle čl. 132 Stanov byl nález přijat.

V Praze dne 21. října 2002

Poučení:

Proti rozhodnutí RSRJ není odvolání. Rozhodnutí o výkladu Stanov je konečné a změnit jej může pouze Valný sněm Junáka. Tímto není vyloučen opravný prostředek podle § 15 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

Mgr. Petr Mikeš
předseda RSRJ

Jiří Lukšíček
místopředseda RSRJ

Pavel Döllinger
člen RSRJ

RNDr. Tomáš Řehák
člen RSRJ

Bc. Jan Stejskal
člen RSRJ